

17.02.2025
KSL/14/03.01.00/2025

Jyväskylän kaupunki
kirjaamo@jyvaskyla.fi

Viite: Lausuntopyyntöne 13.1.2025

LAUSUNTO JYVÄSKYLÄN YLEISKAAVAN 2050 LUONNOKSESTA

Jyväskylän yleiskaavan päätavoitteena on luoda edellytykset kestäväälle kasvulle ja asukkaiden sujuvalle arjelle. Tavoitteita tarkennetaan resurssiviisaan yhdyskuntarakenteen, fiksun ja kestäväen liikkumisen, vihreän ja sinisen ympäristön ja elinkeinojen monipuolisten mahdollisuuksien kokonaisuuksien ja kokonaisuuksille asetettujen osatavoitteiden kautta. Yleiskaavan ajantasaisuuden arvioinnin yhtenä tärkeänä lähtökohtana on väestöennuste, jonka pohjalta on edullisuustarkastelun avulla tutkittu esimerkiksi voimassa olevan yleiskaavan taajamarakenteen aluevarauksia ja merkintöjä. Yhdyskuntarakenteen tiivistyminen täydennysrakentamista suosivan strategian ansiosta, samoin taajama-alueen laajentuminen erityisesti työpaikka-alueina korostavat moniarvoisen sini-viherrakenteen ja ekologisten yhteyksien tunnistamisen ja huomioimisen merkitystä. Yleiskaavaprosessin yhteydessä on tarkoitus myös kumota pääosin toteutumattomia osayleiskaavoja ja korvata ne strategisemmalla yleiskaavalla.

Yleiskaavan tavoitteet ja suhde maakuntakaavaan

Osana yleiskaavan tavoitteita tukevaa strategista viitekehystä olisi hyvä tarkastella myös Keski-Suomen strategiaa 2025-50. Strategian punainen lanka on kokonaiskestävyys. Maakuntastrategian tavoitteet, maakuntakaava ja Maakuntakaavan 2040 yhteydessä tutkittu hyvinvoinnin aluerakenne on ansiokkaasti huomioitu esimerkiksi yhtenä sini-viherrakenteen selvityksen lähtökohtana.

Yleiskaavan suhde maakuntakaavaan on huomioitu yleiskaavan yhtenä lähtökohtana. Keski-Suomen maakuntakaavojen yleiskaavoitusta ohjaaviin merkintöihin ja määräyksiin olisi syytä tarkemmin viitata kaavaselostuksessa. Jyväskylän yleiskaavan tavoitteet, selvitykset ja johtopäätökset tulevat huomioitaviksi myös parhaillaan käynnissä olevassa maakuntakaavan ajantasaisuustarkastelussa. Toteutuessaan alueidenkäyttölain (1999/132) vireillä olevat muutokset saattavat vaikuttaa maakuntakaavan ja yleiskaavan suhteisiin esimerkiksi kaupan sijoittumisen ohjauksen osalta.

Jyväskylän kaupunki on MAL-sopimuksessa sitoutunut kasvattamaan kestävien kulkumuotojen osuutta 55 prosenttiin vuoteen 2030 mennessä. MAL-tavoitteeseen peilaten on hyvä, että yleiskaavaratkaisussa lähtökohtana on ohjata tehokasta asuinrakentamista ja muuta tehokasta maankäyttöä niille yhdyskuntarakenteen vyöhykkeille, joilla edellytykset kestäväälle liikkumiselle ovat parhaat. Kaavassa mm. yleiskaavamääräyksiin edistetään jalankulun, pyöräilyn ja joukkoliikenteen parempia olosuhteita. Yleiskaavaratkaisu tukee osaltaan myös maakunnallisessa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa Jyväskylän MAL-kaupunkiseutua koskevia kestäväen liikkumisen tavoitteita.

Yleiskaavan esitystapa kartoilla 1, 2 ja 3 selkeyttää yleiskaavakokonaisuutta ja kaavan ohjausvaikutuksen ymmärtämistä. Kaavaselostuksen rakenne tukee yleiskaavan esitystapaa ja esittää loogisesti mm. keskeiset muutokset suhteessa lainvoimaiseen yleiskaavaan.

Kaavaratkaisu on pääosin perusteltu mm. vaikutusten arvioinnin yhteydessä. Yleiskaavan kuntatalousvaikutukset on ansiokkaasti kytketty osaksi kaavan tavoitteita.

Merkinnät ja määräykset

Kaavakartoilla annetaan tuulivoimaloiden ja suurien aurinkovoimaloiden rakentamista koskevat koko kaava-alueita koskevat yleismääräykset. Ne ovat luonteeltaan toteavia eivätkä suoraan ohjaa tarkempaa suunnittelua. Aurinkovoiman rakentamiseen liittyvä määräys, jonka mukaan aurinkovoimaloita voidaan rakentaa soveltuville alueille, saattaa aiheuttaa myös tulkinnallisen ristiriidan. Yleiskaavan kiertotalousselvitysten perusteella soveltuvia alueita on myös alueilla, jotka on yleiskaavan pääkäyttötarkoitusta osoittavalla kartalla varattu esimerkiksi virkistysalueeksi (V), esimerkkinä Haukanniemi. Tuulivoiman ja aurinkovoiman rakentamiseen ja sijoittumisen mahdollisuuksiin liittyvät toteamukset tulisi esittää kaavaratkaisua perustelevina kannanottoina kaavaselostuksessa.

Maakuntakaavan 2040 koko maakuntaa koskeva Uusiutuva energia-määräys ohjaa myös tuulivoiman ja siihen liittyvää sähkönsiirron suunnittelua. Maakuntakaavassa ei anneta aurinkovoiman sijoittumista koskevia määräyksiä.

Yleiskaavakartoilla osoitetaan pyöräilyn pää- ja aluereitit sekä uutena merkintänä joukkoliikenteen kannalta tärkeät kadut ja katuosuudet. Maakuntakaavasta 2040 on huomioitu yleiskaavaluonnoksessa ohjeellisella merkinnällä EuroVelo 11. Merkinnät tukevat yleiskaavan tavoitetta kestävän liikkumisen edellytysten parantamisesta. Myös merkinnät kestävän liikkumisen tiivis taajama ja kestävän liikkumisen taajama tukevat liikkumista kestävillä kulkumuodoilla sekä kokonaiskestävyyden ajattelua.

Keski-Suomen liitto näkee positiivisena sen, että yleiskaavatasolla on alustavasti tunnistettu alueellisen lähijunaliikenteen kehittämiseen liittyen potentiaalisia seisakevarauksia.

Yleiskaavan liikennettä koskevat varaukset ja merkintätavat ovat pääosin maakuntakaavan mukaisia. Poikkeuksena Vt 4 Jyväskylän kohta sekä Vt 9 Rantaväylä (Pumperi-Aholaita) osoitettu yleiskaavassa merkinnällä uusi tai merkittävästi parannettava valtatie. Maakuntakaavassa vastaavat osuudet merkinnällä moottori- tai moottoriliikennetie. Toinen poikkeava merkintätapa liittyy Jyväskylä-Äänekoski rataan, joka on yleiskaavaluonnoksessa osoitettu valtakunnallisesti merkittäväksi pääradaksi. Maakuntakaavassa rataosuus on osoitettu merkinnällä rautatie. Rataosuus on pääväyläasetuksen mukainen rautateiden pääväylä, ja tämä huomioidaan maakuntakaavan ajantasaisuuden tarkastelussa päivitystarpeena.

Kaavakartoille ei ole merkitty T/kem -alueita ja TUKES:n niille määrittämiä suoja-alueita. Ne tulee lisätä. Merkinnät liittyvät myös kasvaviin kiertotalouden tarpeisiin. Mahdollisia päivitystarpeita mm. yleiskaavan selvitysten ja tarkistustarpeiden perusteella heijastuu myös maakuntakaavatasolle.

Kaupan ohjauksen osalta yleiskaavassa todetaan, että suurta päivittämistarvetta käyttötarkoitusten osoittamisen osalta ei ole. Kuitenkin on selvityksiin perustuen on asianmukaisesti tarkennettu erityisesti paljon tilaa vaativan kaupan sijoittumisen ohjausta. Jyskän kohdalla on päivitetty voimassa olevan yleiskaavan KM-p merkintä, joka ei mahdollista seudullisesti merkittäviä päivittäistavarakaupan yksiköitä, kohdemerkinnäksi KM. Lainvoimaisen maakuntakaavan mukainen vähittäiskaupan suuryksiköiden sijoittumista ohjaava merkintä maakuntakaavan mukaisella km-2-alueella keskustoimintojen alueiden C,Ca ulkopuolella olisi yleiskaavassa KME, erikoiskaupan alue. Käynnissä olevaan maakuntakaavan ajantasaisuusarviointiin sisältyy myös kaupan sijoittumisen ohjauksen tarkastelu.

Kartalla 2 on esitetty erityisominaisuutta kuvaavalla merkinnällä maisemallisesti merkittävät selännealueet. Voimassa olevasta yleiskaavasta poiketen Laajavuoren selännealuetta ei

esitetä kartalla. Sen osalta viitataan kartan 1 merkintään VU sekä suunnittelumääräykseen, jonka mukaan Laajavuoren asemakaavoituksessa tulee ottaa huomioon selännealueen maisemakuvallinen merkitys. Selännealuetta ei nyt kuitenkaan ole kaavakartoilla todennettavissa. Koska erityisominaisuutta kuvaavalla merkinnällä osoitetaan myös tärkeimpien näkymien suunta, riittävän selkeän ohjausvaikutuksen turvaamiseksi myös Laajavuoren selännealue tulisi esittää kartalla 2.

Yleiskaavaan on nostettu uutena virkistysreittinä Päijänteen pohjoisrannan rantareitit, mikä tukee mm. maakuntastrategian hyvän voinnin tavoitteita ja Päijänteen saavutettavuutta kaikille kaupunkilaisille.

Yleiskaavan selvityksistä ja perusteluista

Yleiskaavaa varten on tehty laajasti taustaselvityksiä, joissa on myös annettu suosituksia kaavaprosessia varten. Energiaselvityksen suosituksiin vedyn ja siihen kytkeytyvän teollisuuden ja pienydinvoiman osalta ei vielä ole tartuttu.

Kiertotaloutta on selvitetty monesta näkökulmasta ja tuotu kaavaluonnoskartalle myös teeman kaavamerkintöjä. Jatkossa olisi tärkeää miettiä mahdollisuuksia kytkeä kiertotalous yhä paremmin myös olemassa olevaan rakenteeseen.

Yleiskaavan yhtenä tavoitteena on turvata yhtenäinen viherverkosto, mitä käytetyt viheraluevaraukset ja yhteystarvemerkinnot tukevat. Sini-viherrakenteen selvityksen johtopäätöksenä todetaan, mm, että kaupungistumisen myötä yhä suurempi osa tulevaisuuden väestöstä asuu kaupungeissa. Myös Jyväskylässä maankäytön suunnittelun keskeisenä tavoitteena on yhdyskuntarakenteen tiivistäminen. Kaupunkien tiivistyminen, yhdistettynä ilmastonmuutoksen aiheuttamiin haasteisiin ja luontokatoon, alleviivaa laadukkaan siniviherrakenteen tärkeyttä osana viihtyisää ja sopeutuvaa kaupunkiympäristöä. Lisäksi tulevaisuudessa väestö on keskimäärin aiempaa iäkkäämpää. Näin ollen erityisesti laadukkaan lähiluonnon tarve ja merkitys korostuvat entisestään. Keski-Suomen liitto pitää tärkeänä johtopäätösten riittävää jalkauttamista yleiskaavamerkintöihin ja määräyksiin. Sini-viherrakenneselvityksessä on esimerkiksi luonnon moniarvoalueiden ominaisuuksiin kytketty virkistykseen arvona hiljaisuus.

Ekologisen verkoston osalta voisi tarkastella verkoston riittävyttä suhteessa monimuotoisuuskehitykseen. Vaikutusten arvioinnissa tunnistetaan myös kaavaratkaisun kielteisiä luontovaikutuksia. Kiinnostavaa lisäarvoa voisi tuoda ekologisen kompensaation mahdollisuuksien tarkastelu osana esimerkiksi kiertotalouden kehittämisen vaatimien alueiden toteuttamista.

Lausunnon on valmistellut Liisa Bergius, liisa.bergius@keskisuomi.fi, p. 0405902296.

KESKI-SUOMEN LIITTO

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.